

Türk Turizm Araştırmaları Dergisi

2020, 4(1): 1-14.

DOI: 10.26677/TR1010.2020.296

ISSN: 2587-0890 Dergi web sayfası: <https://www.tutad.org>

ARAŞTIRMA MAKALESİ

Planlı Davranış Teorisi ve Turizm Üzerine Yapılan Uluslararası Yayınların Bibliyometrik Analizi*

Dr. Öğr. Üyesi Oğuz NEBİOĞLU, Alaaddin Keykubat Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Alanya, e-posta: oguz.nebioglu@alanya.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3436-7754>

Öğr. Gör. M. Bahadır KALIPÇI, Akdeniz Üniversitesi, Manavgat Meslek Yüksekokulu, Manavgat, e-posta: bkalipci@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7310-890X>

Öz

Bu araştırmanın amacı insan davranışlarının açıklanmasında yaygın olarak kullanılan planlı davranış teorisinin uluslararası turizm literatüründeki durumunu betimsel analiz çerçevesinde doküman inceleme yöntemi ile irdelemektir. Bu amaç doğrultusunda Web of Science veritabanı araştırma alanı olarak seçilmiştir. İlgili veri tabanı üzerinde 1970-2018 tarih aralığında, "Theory of Planned Behavior" ile "Tourism" kelimeleri aratılarak ulaşılan 176 makale araştırmanın örneklemini oluşturmaktadır. Veriler Citespace II bibliyometrik analiz programı yardımıyla analiz edilmiştir. Araştırma bulguları ABD, Çin, Avustralya ve Güney Kore'nin bu alanda en üretken ülkeler olduğunu ve kurum olarak Sejong Üniversitesi'nin 7 yayın ile ilk sırada yer aldığını göstermektedir. En fazla yayın yapan yazarın Han, en fazla ortak atıf alan yazarın Ajzen olduğu anlaşılmaktadır. Makalelerin ağırlıklı olarak Tourism Management dergisinde yayımlandığı görülmüştür. Planlı davranış ve planlı davranış teorisi anahtar kelimelerinden sonra en popüler kelimelerin; model, tutum, turizm ve niyet olduğu ortaya çıkmıştır.

*Bu makale, 18-20 Nisan 2019 tarihleri arasında Alanya'da gerçekleştirilen 6. Uluslararası Sosyal, Beşeri ve İdari Bilimler Sempozyumu'nda sözlü olarak sunulan bildirinin genişletilmiş halidir.

Anahtar Kelimeler: Planlı Davranış Teorisi, Turizm, Bibliyometrik Analiz.

Makale Gönderme Tarihi: 24.10.2019

Makale Kabul Tarihi: 12.01.2020

Önerilen Atıf:

Nebioglu, O. ve Kalipci, M. B. (2020). Planlı Davranış Teorisi ve Turizm Üzerine Yapılan Uluslararası Yayınların Bibliyometrik Analizi, *Türk Turizm Araştırmaları Dergisi*, 4(1): 1-14.

© 2020 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

Journal of Turkish Tourism Research

2020, 4(1): 1-14.

DOI: [10.26677/TR1010.2020.296](https://doi.org/10.26677/TR1010.2020.296)

ISSN: 2587-0890 Journal Homepage: <https://www.tutad.org>

RESEARCH PAPER

Bibliometric Analysis of International Publications on Planned Behavior Theory and Tourism

Assistant Prof. Dr. Oğuz NEBİOĞLU, Alaaddin Keykubat University, Faculty of Tourism, Alanya, e-mail: oguz.nebioglu@alanya.edu.tr

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-3436-7754>

Lecturer M. Bahadır KALIPÇI, Akdeniz University, Manavgat Vocational School, Manavgat, e-mail: bkalipci@gmail.com

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-7310-890X>

Abstract

The aim of this research is to examine the status of planned behavior theory, which is widely used in explaining human behavior, in the international tourism literature with the method of document analysis in the context of descriptive analysis. For this purpose, the Web of Science database was chosen as the research area. Date range of 1970-2018 on the relevant database, "Theory of Planned Behavior" and "Tourism" words both searched and reached 176 articles were as the sample of the research article. The data were analyzed with the help of bibliometric analysis program of Citespace II. Research findings indicated that publications in this field are the most productive countries in the USA, China, Australia and South Korea and Sejong University was the first institution with 7 publications. It is understood that the author who published the most was Han and the author who received the most common reference was Ajzen. The articles were published mainly in Tourism Management. The most popular words after planned behavior and planned behavior theory were; model, attitude, tourism and intent.

Keywords: Theory of Planned Behavior, Tourism, Bibliometric Analysis.

Received: 24.10.2019

Accepted: 12.01.2020

Suggested Citation:

Nebioğlu, O. and Kalıpçı, M. B. (2020). Bibliometric Analysis of International Publications on Planned Behavior Theory and Tourism, *Journal of Turkish Tourism Research*, 4(1): 1-14.

© 2020 Türk Turizm Araştırmaları Dergisi.

GİRİŞ

İnsan davranışları çok uzun zamandır üzerinde çalışılan bir olgudur ve literatürde insan davranışını açıklamaya çalışan oldukça fazla teori vardır. Bu teoriler farklı bakış açıları ile insan davranışlarını anlamaya odaklanmaktadır. Özellikle sosyal psikoloji alanı bu konuda oldukça çaba gösteren bir alandır. Sosyal psikolojinin yanında günümüzde işletmecilik ve pazarlama çerçevesinden de davranış konusuna odaklanıldığı söylenebilir. Bu alandaki teorilerin bir kısmı örgütsel davranışla ilgili olup çalışan davranışlarına odaklanırken (Sparrow, 2000; King ve Drace, 2012); diğer çalışmalar ise tüketicilerin davranışlarını anlamaya odaklanmaktadır (Petrovici ve Ritson, 2006; Yeoman, 2011).

Tüketici davranışlarının açıklandığı ve oldukça ilgi gören teorilerden biri Planlı Davranış Teorisidir. Bu teori ilk olarak Ajzen ve Fishbein (1977) tarafından “Nedensel Eylem Teorisi (Theory of Reasoned Action) olarak tanımlanmış, sonrasında daha da geliştirilerek Planlı Davranış Teorisine dönüşmüştür. Söz konusu teori günümüzde pek çok alanda kullanılmaktadır. Turizm de bu alanlardan biridir. Bu araştırma, turizmde planlı davranış teorisini ele alan çalışmalara odaklanarak söz konusu teorisinin uluslararası literatürdeki durumunu analiz etmeyi amaçlamaktadır. Bu bağlamda bibliyometrik analiz yöntemini kullanarak bir durum analizi yapılmış, teorisinin turizm literatüründeki gelişimini göstermeyi hedeflemiştir.

PLANLI DAVRANIŞ TEORİSİ VE TURİZM

Planlı davranış teorisi, birçok farklı disiplinin alanına giren davranışları açıklamada yaygın olarak kullanılmakta olup, temel olarak sosyal psikoloji tabanlı bir teoridir. Belirli bir ortamda gerçekleşen insan davranışlarını tahmin etmek ve açıklamak amacıyla (Küçük, 2011: 148) Fishbein ve Ajzen tarafından 1975 yılında ortaya konulan teori, bireyin bir davranışı gerçekleştirmesinin birincil açıklayıcısının niyet olduğunu; bireyin niyetinin ise *davranışa yönelik tutum, sübjektif norm (algılanan sosyal baskı)* ve *algılanan davranışsal kontrol* tarafından açıklandığını ifade eder. Algılanan davranışsal kontrol bazen sadece niyet aracılığı ile davranışı açıklayabilirken, bazen de niyetin aracılığı olmadan davranışı açıklayabilmektedir (Sayın Kocagöz, 2010: 10-11; Çetinkaya Bozkurt, 2014: 30-31). Teoriye göre; bir davranış olumlu olarak algılandığı takdirde (*davranışa yönelik tutum*), o davranışın gerçekleştirilme ihtimali yükselir. Bireyin önemli olarak kabul ettiği kişilerin, herhangi bir davranışa karşı tutumu (*sübjektif normlar*) olumlu ise bu tutum bireyi o davranışı gerçekleştirmeye itmektedir. Bireysel algılar bireyin davranışı üzerinde kontrol sahibi olduğu (*algılanan davranışsal kontrol*) yönünde ise bu durum davranışın gerçekleştirilmesini daha fazla teşvik etmektedir. Söz konusu teori, bütün davranışların belli sebeplere bağlı olarak ortaya çıktığını vurgular. Ajzen (1991)’e göre; bir davranışı yapmaya ilişkin tutum ne kadar olumluysa, sübjektif norm ile sosyal baskı ve davranış üzerinde algılanan kontrol ne kadar yüksekse, o davranışı yapma niyeti de o derecede güçlü olacaktır (Kaça vd., 2009: 80).

Turizm literatüründe planlı davranış teorisi, tüketicilerin destinasyon seçimi, otel seçimi gibi farklı konuları inlemiştir. Destinasyon seçimi bağlamında Jalilvand ve Samiei (2012) tarafından yapılan çalışma turistlerin destinasyon seçimlerinde elektronik ağızdan ağıza pazarlama etkisini planlı davranış teorisi ile birlikte test etmiştir. Bulgular, çevrimiçi ağızdan ağıza pazarlama iletişiminin İsfahan’ı ziyaret etme, öznel normlar, algılanan davranışsal kontrol ve seyahat etme niyetine yönelik tutumları üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermektedir. Bir başka çalışmada Bayram (2018), e-spor amaçlı seyahat etme niyetini planlı davranış teorisi kapsamında ele almıştır.

Teorinin otel seçimleri üzerine de test edildiği görülmektedir. Chen ve Tung (2014) tarafından yapılan araştırma, turistlerin çevreci otel tercihlerini planlı davranış teorisinin geliştirilmiş bir haliyle ele almıştır. Çalışma bulguları modele eklenen çevresel kaygı ve algılanan ahlaki yükümlülük boyutlarının turist davranışlarını daha fazla açıkladığını göstermektedir. Özer vd., (2015) çalışmalarında, planlı davranış teorisi modelinin genişletilmiş halini kullanarak yeşil yıldızlı otelleri ziyaret eden otel müşterilerinin bu otelleri tekrar ziyaret etme niyetlerini incelemişlerdir. Wang vd., (2018) makalelerinde, tüketicilerin Çin'deki yeşil otelleri ziyaret etme niyetini, algılanan tüketici etkinliği ve çevresel kaygının eklenmesiyle genişletilen planlı davranış teorisi ile keşfetmeyi amaçlamışlardır. Bu alandaki çalışmalara ek olarak planlı davranış teorisini geliştirmek ve söz konusu teoriyi daha da güçlendirmek üzere yürütülen çalışmalara da rastlanmaktadır. Hsu ve Huang (2010) tarafından yapılan çalışma, söz konusu modele motivasyon boyutunu eklemişlerdir. Meng ve Choi (2016) ise yavaş turizm ve planlı davranış teorisine otantik algı ve çevresel kaygıları dahil ederek genişlettikleri çalışmalarında turistlerin davranışsal niyetlerinin oluşumunu araştırmışlardır.

Yukarıdaki araştırmalardan da anlaşıldığı gibi planlı davranış teorisinin turizmde destinasyon seçimi, otel seçimi ve teorinin geliştirilmesi gibi oldukça farklı alanlarda yürütüldüğü söylenebilir. Literatürde bu denli ilgi gören bir konunun bu konuya ilgi duyan akademisyenler için daha anlaşılır bir çerçevede ele alınması gerekmektedir. Bu bağlamda bu araştırma turizm literatüründe planlı davranış teorisinin durumunu gözler önüne sermeyi planlamakta; bunu da bibliyometrik araştırma deseni ile gerçekleştirmeyi hedeflemektedir.

TURİZM ALANINDA YAPILAN BİBLİYOMETRİK ÇALIŞMALAR

Turizm alanında yapılan bilimsel çalışmaların sayısındaki artış bu alandaki bilginin hangi alanlarda ve konu başlıklarında yoğunlaştığını belirlemeyi hedefleyen çalışmaların ortaya çıkması ihtiyacını doğurmuştur. Turizm konusunda bibliyometrik araştırma deseni ile yapılan çalışmaların sayısının özellikle 2000'li yılların başından itibaren artış göstermeye başladığı görülmektedir (Köseoğlu vd., 2016: 181). Söz konusu çalışmaların bu alandaki bildirileri, tezleri ya da makaleleri irdeleyerek alanın gidişatı konusunda bir fikir sahibi olmaya çalıştıkları söylenebilir.

Bu kapsamda sempozyum ya da kongre bildirimlerini inceleyen bibliyometrik çalışmaların oldukça az olduğu görülmektedir. Yapılan çalışmalardan ilki; turist rehberliği alanındaki gelişimleri anlamaya çalışırken (Şahin ve Acun, 2015), diğer çalışma gastronomi ve mutfak sanatları alanı üzerine yoğunlaşmıştır (Yılmaz, 2017).

Turizm literatüründeki eğilimlere odaklanan bazı çalışmalar ise yüksek lisans ve doktora tezlerini incelemiştir. Bildirilerde olduğu gibi sayıca oldukça az olan bu çalışmaların da genel olarak turizm alan yazınındaki eğilimler üzerine yoğunlaştıkları (Güçlü-Nergiz, 2014; Tayfun vd., 2016) veya turizm ve gastronomi konularına odaklandıkları anlaşılmaktadır (Sünnetçioğlu vd., 2017).

Turizm bağlamında yapılan bibliyometrik araştırmaların yoğun olarak makaleler üzerinde gerçekleştirildiği söylenebilir. Araştırma konuları bakımından bu çalışmaların turizm araştırmalarında yararlanılan istatistiksel analizler (Palmer, 2005), turizm ve psikoloji (Barrios vd., 2008), turizm pazarlaması (Özel ve Kozak, 2012), turizm araştırmalarının genel eğilimleri (Çiçek ve Kozak, 2012) ile kurumlar arası iş birliktelikleri (Karagöz ve Kozak, 2014), sağlık turizmi (Temizkan vd., 2015), turizm talebi (Aydın-Arslan vd., 2016), turizm çalışmalarının genel eğilimleri (Köseoğlu vd., 2016), şarap turizmi (Sanchez vd., 2017; Nebioğlu ve Eren, 2019) ve sürdürülebilir turizm (Erkol-Bayram, 2017) gibi turizmin çok farklı alanlarına odaklandıkları görülmektedir.

Bu çalışmalara ek olarak bazı çalışmaların bildiri, tez ve makaleleri karma olarak analize tabi tuttukları anlaşılmaktadır. Turizm alanında engellilerle yapılan çalışma (Cevizkaya vd., 2014), kırsal turizm (Bozok vd., 2017) ve turizmde yiyecek tüketimi (Nebioğlu, 2019) konularına odaklandıkları anlaşılmaktadır. Yukarıdaki çalışmalardan anlaşıldığı üzere turizmin gelişimi ile doğru orantılı olarak turizm alan yazınındaki bibliyometrik çalışmaların da oldukça farklı alanlarda yürütüldüğü ortaya çıkmaktadır. Buna ek olarak, makaleleri ele alan bibliyometrik çalışma sayısının bildiri ve tezleri ele alan çalışmalara oranla daha fazla olduğu görülmektedir. Bu bağlamda, bu araştırma da planlı davranış teorisi ve turizm konusunu makaleleri inceleyerek ele almayı planlamaktadır. Gerçekleştirilen incelemenin bu yöndeki eğilimleri ve gelecekteki araştırma alanlarını açıklayarak alan yazına katkıda bulunması hedeflenmektedir.

YÖNTEM

Araştırmada betimsel analiz yaklaşımı benimsenmiştir. Veriler Web of Science veri tabanından “Tourism” ve “Planned Behavior Theory” anahtar kelimeleri birlikte aratılarak elde edilen makalelerden elde edilmiştir (<https://clarivate.libguides.com/woscc>). SCI, SSCI, A&HCI indekslerinde taranan toplamda 176 makaleye erişilmiş ve tüm kaynaklar analize uygun bulunmuştur. Bibliyometrik analiz için dört ana araştırma parametresi belirlenmiştir. Araştırma;

- Planlı davranış teorisi ve turizm konularına odaklanan ülkeler ve bu ülkeler arasındaki iş birlikteliklerinin incelenmesi,
- Söz konusu alanda en etkin olan kurumlar ve bu kurumlar arasındaki iş birlikteliklerinin ortaya çıkarılması,
- Çalışma alanına en fazla katkı yapan yazarların belirlenmesi,
- Çalışmalarda en fazla atıf alan yazarlar ve atıf alan dergilerle, kullanılan anahtar kelimelerin bir incelemesini yapmayı amaçlamaktadır.

Elde edilen verilerin analiz edilmesi ve yukarıda bahsi geçen ilişkilerin ortaya çıkarılması için sosyal ağ analizi yapmaya olanak tanıyan bir Java uygulaması olan Citespace II (Chen, 2006) programından yararlanılmıştır. Tablo 1, Citespace II programı yardımıyla gerçekleştirilecek olan analizlerde kullanılan bir takım teknik değerlere ilişkin açıklamalar sunmaktadır.

Tablo 1. Analizlerde Kullanılan Değerlere Yönelik Açıklamalar

Değer	Olması Gereken Aralık	Kısa Açıklamalar
Ağ Yoğunluğu	-	Bir ağda potansiyel olarak kullanılacak bağlantıların ne kadarının kullanıldığını gösterir.
Mean Silhouette	(-1) – (+1)	Ağdaki elemanların içerik açısından birbirine benzer olduklarını gösterir.
Modularity	(0) – (+1)	1'e yakın değerler kümeler arasındaki yakın ilişkileri gösterir. 0,4 ile 0,8 arası iyi bir kümelenmeyi ifade eder.
Merkezlilik	-	Ağdaki düğümlerin konumunun önemini ifade eder ve ağdaki potansiyel kilit noktaları vurgular.

(Li vd., 2017; Güzeller ve Çeliker, 2017 kaynaklarından derlenmiştir.)

Araştırma amaçlarına uygun olarak geliştirilen tüm şekiller ağ yoğunlukları, ağdaki elemanların benzerlik durumları, kümeler arasındaki yakın ilişkiler ve merkezlilik boyutlarında incelenmiştir. Aşağıda bu doğrultuda elde edilen bulgulara yer verilmiştir.

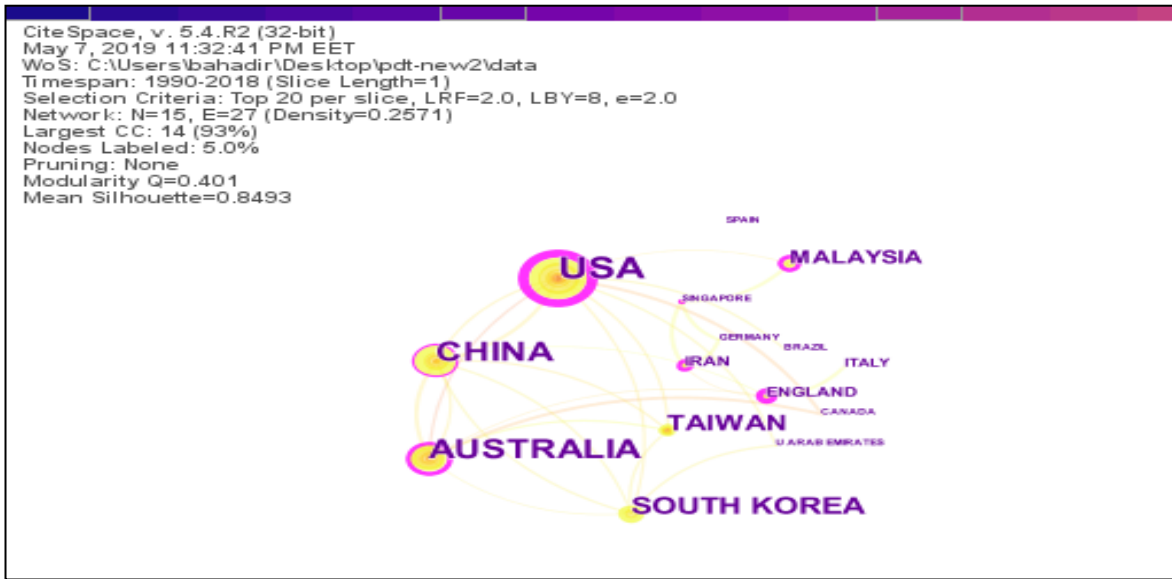
BULGULAR

Bulguların ilk kısmında planlı davranış teorisi ve turizm alanında yayın yapan ülke istatistiklerine yer verilmiştir. Tablo 2'ye göre ülke iş birliktelikleri ile ülkelerin merkezlik dereceleri konusunda bilgiler sunmaktadır. Buna göre ABD'nin hem en fazla işbirliği (n=45) içinde yer aldığını hem de en yüksek merkezlik (C=0,71) derecesine sahip olduğu görülmektedir. Bu noktada ABD'nin ülkeler arasındaki bilimsel ilişkilerin sağlanması konusunda bir köprü görevi gördüğü teorinin ortaya çıktığı ülke olması dolayısıyla yüksek olmasının normal olduğu ifade edilebilir.

Tablo 2. Ülke İş Birliktelikleri ve Merkezlik Dereceleri

Ülkeler	Frekans	Yıl	Ülkeler	Merkezilik	Yıl
ABD	45	2009	ABD	0,71	2009
Çin	32	2012	İngiltere	0,53	2015
Avustralya	29	2010	Avustralya	0,29	2010
Güney Kore	18	2016	Malezya	0,26	2016
Tayvan	14	2010	İran	0,21	2015
Malezya	9	2016	Çin	0,18	2012
İran	4	2015	Singapur	0,17	2018
İngiltere	4	2015	Güney Kore	0,06	2016
İtalya	3	2018	Tayvan	0,00	2010
Kanada	2	2012	İtalya	0,00	2018

Şekil 1 ülke iş birlikteliklerine ait bulgulara yer vermiştir. Ağda görülen her bir düğüm bir ülkeyi; bağlantılar ise bu ülkeler arasındaki ilişkileri göstermektedir. Ağdaki renklendirmeler yukarıdaki zaman çizelgesinde görüldüğü şekilde iş birlikteliklerin gerçekleştirildiği yılları temsil etmektedir.

Şekil 1. Ülke İş Birliktelikleri

Turuncu renk güncel çalışmaları ifade etmektedir. Bağlantı renklerinin çoğunlukla turuncu olması iş birlikteliklerin yakın zamanda olduğu göstermekte ve düğümlerin etrafında yer alan pembe çemberler ise merkezilikleri ifade etmektedir. Pembe çemberin kalınlığı ve boyutu merkezilik derecesinin yüksek olduğunu göstermektedir (Güzeller ve Çelikler, 2017: 93). Yapılan analizlerde 15 düğüm ve 27 bağlantıdan oluşan bir ağa ulaşılmıştır. Yoğunluğu 0.2571'dir. Ağın modularity değeri, $Q=0,401$; mean silhouette değeri ise 0,8493 olarak bulunmuştur. Bu noktada ağın homojene yakın olduğu ve yeterince kümeye ayrıldığı görülmektedir. Ağda önemli yeri olan ilk 10 ülkenin ağ değerleri tablo 2'de ayrıntılı olarak yer verilmiştir.

Tablo 3. Alana Katkı Yapan Kurumların Yayın Sayıları ve Yayın Yılları

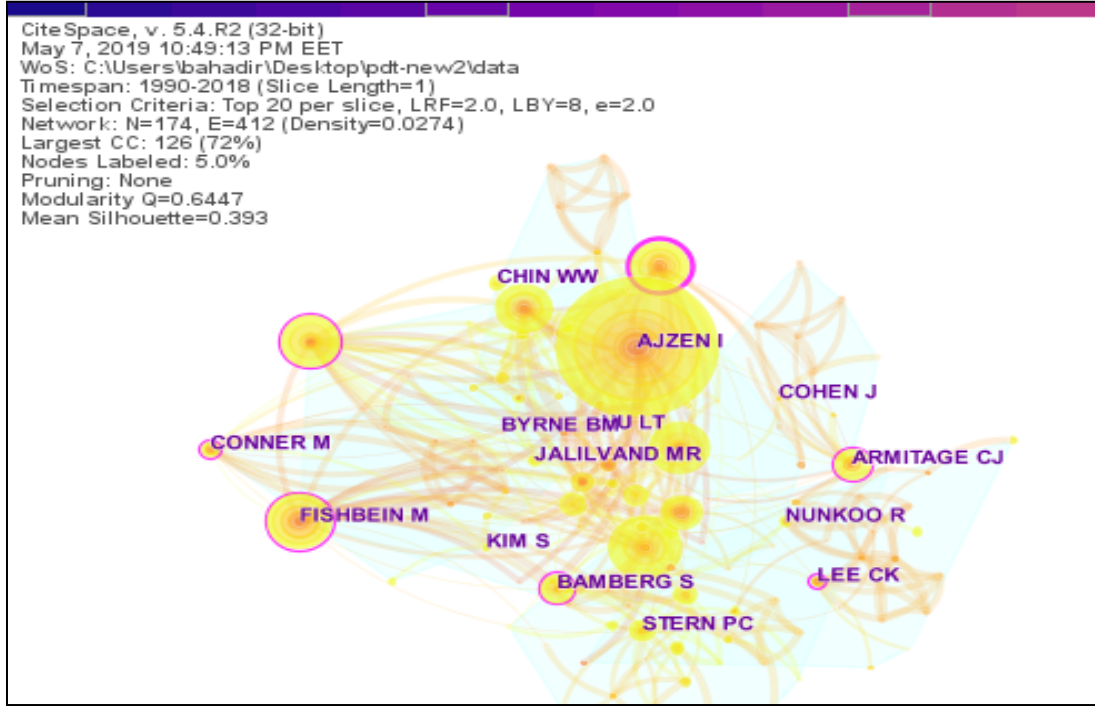
Kurumlar	Yayın Sayıları	Yıl
Sejong Üniversitesi (Güney Kore)	7	2017
Hong Kong Polytech Üniversitesi (Çin)	6	2012
Nanjing Üniversitesi (Çin)	4	2018
Dong A Üniversitesi (Vietnam)	4	2017
Edith Cowan Üniversitesi (Avustralya)	4	2015
Massachusetts Üniversitesi (ABD)	3	2017
Kyung Hee Üniversitesi (Güney Kore)	3	2018
Hawaii Üniversitesi (ABD)	2	2009
Sun Yat Sen Üniversitesi (Çin)	2	2017
Curtin Üniversitesi (Avustralya)	2	2010

Tablo 3 kurumlar açısından yayınların yıllara göre dağılımı hakkında bilgiler sunmaktadır. Sejong Üniversitesi 2017 yılında 7 yayın ile ilk sırada yer almaktadır. Hong Kong Polytech Üniversitesi 2012 yılında 6 yayın, Nanjing Üniversitesi 2018 yılında 4 yayın, Dong A Üniversitesi 2017 yılında 4 yayın, Edith Cowan Üniversitesi 2015 yılında 4 yayın, Massachusetts Üniversitesi 2017 yılında 3 yayın, Kyung Hee Üniversitesi 2018 yılında 3 yayın, Hawaii Üniversitesi 2009 yılında 2 yayın, Sun Yat Sen Üniversitesi 2017 yılında 2 yayın ve Curtin Üniversitesi 2010 yılında 2 yayın şeklinde dağılımın ortaya çıktığı görülmektedir. Yayın sayıları bakımından Uzakdoğu ülkelerinin oldukça önde oldukları söylenebilir.

Tablo 4. Alana Katkı Yapan Yazarların Yayın Sayıları ve Merkezilik Dereceleri

Yazarlar	Atıf Sayısı	Yıl	Yazarlar	Merkezilik	Yıl
Han H.	6	2017	Han H.	0,03	2017
Zhang JH.	3	2018	Zhang JH.	0,00	2018
Kiatkawsin K.	2	2017	Kiatkawsin K.	0,00	2017
Lee CK.	2	2018	Lee CK.	0,00	2018
Jordan EJ.	2	2018	Jordan EJ.	0,00	2018
Kim W.	2	2017	Kim W.	0,00	2017
Meng B.	2	2018	Meng B.	0,00	2018
Yu P.	2	2018	Yu P.	0,00	2018
Alonso AD.	2	2015	Alonso AD.	0,00	2015
Goh E.	2	2018	Goh E.	0,00	2018

Tablo 4, alanda bulunan 176 çalışmada en fazla yayımlanan ve merkezilik dereceleri en yüksek olan 10 yazarı göstermektedir. En fazla yayımlanan yazarın Han H. (n=6) olduğu anlaşılmaktadır. Merkezilik derecesi en yüksek olan yazarın ise yine Han H. olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda merkezilik derecesi yüksek olan yazarın daha önce de belirtildiği gibi atıf alma konusunda da kilit rol üstlendikleri ifade edilebilir.

Şekil 4. Alanda Ortak Atıf Alan Yazarların Birliktelikleri

Şekil 4, yazar ortak atıf ağını göstermektedir. Yazar ortak atıf ağı, 174 düğüm (atıf kaynağı yazarlar), 412 bağlantıdır. Yoğunluğu 0.0274'tür. Bu durum ağın düşük yoğunluğa sahip olduğunun göstergesidir. Mean silhouette değeri ise 0.393'dür. Söz konusu ağın Modularity değeri $Q=0.6447$ olarak hesaplanmıştır. Bu noktada ağın homojene yakın olduğu ve iyi bir kümelenebilirliği söylenebilir.

Tablo 5. Ortak Atıf Alan Yazarların Atıf Sayıları ve Merkezilik Dereceleri

Yazarlar	Atıf Sayısı	Yıl	Yazarlar	Merkezilik	Yıl
Ajzen, I.	103	2009	Bagozzi, R. P.	0,20	2010
Fishbein, M.	50	2009	Bamberg, S.	0,16	2010
Han, H.	48	2012	Conner, M.	0,16	2010
Fornell, C.	42	2010	Armitage, C. J.	0,13	2010
Bagozzi, R. P.	40	2010	Fornell, C.	0,11	2010
Lam, T.	39	2010	Lee, C. K.	0,11	2009
Hair, J. F.	39	2010	Sparks, B.	0,10	2010
Sparks, B.	30	2010	Ajzen, I.	0,08	2009
Bamberg, S.	26	2010	Brown, T. J.	0,08	2012
Armitage, C. J.	24	2010	Han, H.	0,07	2012

Tablo 5, alanda bulunan 176 çalışmada en fazla atıf alan 10 yazarı ve merkezilik dereceleri en yüksek olan 10 yazarı göstermektedir. En fazla ortak atıf alan yazarın Ajzen, I. (n=103) olduğu anlaşılmaktadır. Merkezilik derecesi en yüksek olan yazarın ise Han, H. olduğu anlaşılmaktadır. Onu yakın bir merkezilik derecesi ile (C=0,20) Bagozzi, R. P. izlemektedir. Bu bağlamda merkezilik derecesi yüksek olan yazarların atıf alma konusunda da kilit rol üstlendikleri ifade edilebilir.

Tablo 6. Ortak Atıf Alan Dergilerin Atıf Sayıları ve Merkezilik Dereceleri

Dergiler	Frekans	Yıl	Dergiler	Merkezilik	Yıl
Tourism Management	117	2009	Journal of Consumer Research	0,33	2009
Organizational Behavior	92	2009	Annals of Tourism	0,23	2009
Annals of Tourism Research	90	2009	Journal of Travel Research	0,19	2009
International Journal of Hospitality Management	55	2012	Journal of Applied Social Science	0,16	2010
Journal Travel Research	55	2009	Journal Academy of Marketing	0,16	2010
Journal of Travel Research	54	2009	Journal Travel Research	0,15	2009
Journal of Marketing Research	53	2009	Journal of Marketing Research	0,14	2009
Journal of Sustainable Tourism	53	2010	Organizational Behavior	0,12	2009
Journal of Applied Social Science	47	2010	Tourism Management	0,11	2009
Journal of Business Research	44	2012	International Journal of Hospitality Management	0,11	2012

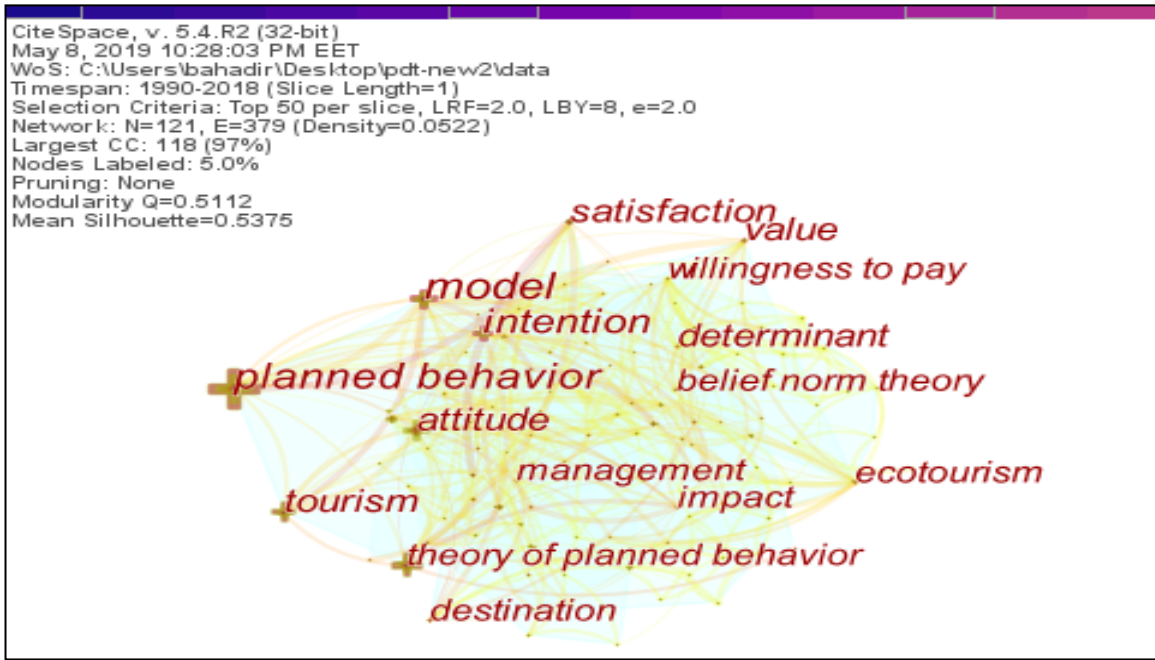
Tablo 6, dergi ortak ağı hakkında bilgi vermektedir. Turizm ve planlı davranış teorisi konusunun en fazla Tourism Management dergisinde (n=117) ele alındığı görülmektedir. Ağda en merkezi konumda Journal of Consumer Research yer almaktadır. İlgili kaynak bu konudaki kilit çalışmaların yayımlandığı kaynak olarak ifade edilebilir. Bu bağlamda turizm literatüründe planlı davranış teorisinin tüketici araştırmaları bağlamında çoğunlukla ele alındığı söylenebilir.

Bulguların bu kısmında anahtar kelime analizleri yer almaktadır. Tablo 7’de turizm ve planlı davranış teorisi konusu ile ilişkili kullanılan en fazla 10 anahtar kelimeyi göstermektedir. İlk sıralarda yer alan planlı davranış, planlı davranış teorisi, model, tutum ve turizm dışında niyet, memnuniyet, davranış, motivasyon ve ağızdan ağıza iletişim gibi kelimelerin ön plana çıktığı görülmektedir. Bunlara ek olarak tabloda en merkezi 10 anahtar kelime de yer almaktadır. Bu bağlamda “model” kelimesinin en merkezi anahtar kelime olduğu ve onu planlı davranış ve niyet kelimelerinin izlediği görülmektedir. Bu bulgu bize planlı davranış teorisinden hareketle söz

konusu kelimelerin turizm ile bağlantısının kurulduğu / kurulabileceği bilimsel araştırmalara ışık tutabileceği söylenebilir.

Tablo 7. Anahtar Kelime Sayıları ve Merkezilik Dereceleri

Kelimeler	Frekans	Yıl	Kelimeler	Merkezilik	Yıl
Planlı Davranış	87	2007	Model	0,32	2007
Planlı Davranış Teorisi	49	2007	Planlı Davranış	0,28	2007
Model	47	2007	Niyet	0,22	2010
Tutum	46	2010	Belirleyicilik	0,15	2016
Turizm	43	2007	Planlı Davranış Teorisi	0,14	2007
Niyet	30	2010	Memnuniyet	0,14	2007
Memnuniyet	19	2007	Turizm	0,13	2007
Davranış	17	2013	Ekoturizm	0,12	2015
Motivasyon	14	2012	Destinasyon	0,11	2010
Ağızdan Ağıza İletişim	13	2016	Değer	0,11	2014

Şekil 5: Alanda Kullanılan Anahtar Kelimeler

Turizm ve planlı davranış teorisi konularında yapılan araştırmalarda sıklıkla kullanılan anahtar kelimeler ve bu kelimelerin birbirleri arasındaki ilişkiler Şekil 5'te görülmektedir. Ağ 121 düğüm (anahtar kelime sayısı), bu kelimelerin oluşturduğu 379 bağlantıdan oluşmaktadır. Ağın yoğunluğu 0,0522; mean silhouette değeri 0,5375 ve modularity değeri de 0,5112'tür. Bu değerlerden ağın homojene yakın bir yapıya sahip olduğu ve yeterli sayılabilecek küme sayısına ayrıldığı söylenebilir. Anahtar kelime sayısı göz önünde bulundurulduğunda planlı davranış teorisinin oldukça farklı konularla birlikte ele alındığı ifade edilebilir.

Bu araştırma turizm ve planlı davranış teorisinin akademik olarak nasıl çalışıldığını, bu konuda hangi ülkeler, kurumlar, dergiler ve yazarların daha aktif olduğunu ve bu bağlamda hangi anahtar kelimelerin sıkça kullanıldığını göstermiştir.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Bibliyometrik araştırmalar disiplinlerin daha yakından tanınmasına ve ortaya çıkacak bilgi yapılarına ilişkin bilgi edinilmesine olanak tanımaktadır (Karagöz ve Kozak, 2014: 58). Bu kapsamda çalışma, turizm ve planlı davranış teorisi konularını bibliyometrik araştırma deseni kullanarak analiz etmeyi amaçlamıştır. Bu amaç doğrultusunda "Tourism" ve "Planned Behavior Theory" kelimeleri 1970-2018 yıl aralıkları seçilerek taranmış; Web of Science Core Collection veri tabanında yer alan konu ile ilgili 176 çalışmaya ulaşılmıştır. Taranan çalışmalar turizm ve planlı davranış teorisi kavramlarının başlangıçtan günümüze gelişimi ve ilerleyen süreçte bu konuda eğilimin nasıl olabileceği konusunda araştırmacılara bilgi sunmayı hedeflemiştir. Bu bağlamda yürütülen analizler en fazla hangi ülkelerin iş birliğine gittiği, hangi kurumların bu iş birliğine dahil olduğu, söz konusu alana en fazla katkı sağlayan yazarların ortaya çıkarılması, kullanılan anahtar kelimelerin belirlenmesi, konularla ilgili atf alan yazarlar ve dergilerin incelenmesi olmak üzere altı temel boyutta gerçekleştirilmiştir. Turizm ve planlı davranış teorisi konusundaki çalışmaların özellikle 2000'li yıllardan itibaren büyük bir artış sergilediği görülmektedir.

Ülke verimlilikleri incelendiğinde ABD, Çin, Avustralya ve Güney Kore'nin bu alanda en üretken ülkeler oldukları görülmüştür. Çalışma sonuçları, Nebioğlu'nun (2019) çalışmasında ulaştığı İngiltere, ABD, Çin ve Avustralya gibi ülkelerin üretkenliği sonucu ile kısmen örtüşmektedir. Aynı şekilde, Güzeller ve Çeliker (2018) tarafından yapılan ve 5 önemli uluslararası turizm dergisini inceleyen araştırma bulguları da en fazla katkı sağlayan dört ülkenin İngiltere, ABD, Çin ve Avustralya olduğunu ortaya koymuştur. Kurumlar açısından yayınların yıllara göre dağılımı hakkında bilgiler incelendiğinde Sejong Üniversitesi'nin 2017 yılında 7 yayın ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir. En üretken yazarlara bakıldığında ise en fazla yayın yapan yazarın Han H. (n=6) olduğu anlaşılmaktadır. Merkezilik derecesi en yüksek olan yazarın ise yine Han H. olduğu anlaşılmaktadır. Bu bağlamda merkezilik derecesi yüksek olan yazarın daha önce de belirtildiği gibi atf alma konusunda kilit rol üstlendikleri ifade edilebilir. Ortak atf ağı incelendiğinde en fazla ortak atf alan yazarın Ajzen I. (n=103) olduğu anlaşılmaktadır. Merkezilik derecesi en yüksek olan yazarın ise Han H. olduğu anlaşılmaktadır. Onu yakın bir merkezilik derecesi ile (C=0,20) Bagozzi R. P. izlemektedir. Bu bağlamda merkezilik derecesi yüksek olan yazarların atf alma konusunda da kilit rol üstlendikleri ifade edilebilir. Yayın bilgileri bakımından değerlendirme yapıldığında, turizm ve planlı davranış teorisi konusundaki çalışmalar 2009 yılından itibaren büyük bir artış göstermiş ve makalelerin ağırlıklı olarak Tourism Management dergisinde yayınlandığı (n=117) sonucuna ulaşılmıştır. En merkezi konumda ise Journal of Consumer Research ve Annals of Tourism dergileri yer almaktadır. Benzer biçimde Aydın-Arslan vd., (2016) ve Nebioğlu (2019) tarafından Science Direct veri tabanında turizm talebini inceleyen çalışmalarında Tourism Management dergisinin yayın sayısı bakımından ilk sırada olduğu görülmektedir. Anahtar kelime analizlerinde ortaya çıkan önemli bulgulardan biri planlı davranış ve planlı davranış teorisi kelimelerinden sonra en popüler kelimelerin; model, tutum, turizm ve niyet olduğunu ortaya koymaktadır. Aynı şekilde; merkezilik derecelerine bakıldığında modeli, planlı davranış teorisi, niyet ve belirleyicilik kelimeleri izlemektedir. Anahtar kelimeler, planlı davranış teorisinin çıkış noktasını oluşturan boyutlarla örtüşmektedir. Bunun yanında merkezilik derecesinde destinasyon ve memnuniyet kelimelerinin ilk sıralarda yer alması gelecekte yapılacak çalışmalara dikkat

çekmesi açısından önemli olabileceği düşünülmektedir. Destinasyon seçimi, tatil tercihi, paket tur seçimi gibi konularda tüketicilerin karar verirken planlama süreçlerinin incelenmesi konularının ön planda olacağı çalışmaların araştırmacılarca değerlendirilebileceği düşünülmüştür.

Bu kapsamda çalışmanın literatüre sağladığı katkılar değerlendirilebilir. Çalışma, turizm ve planlı davranış teorisi konusunda araştırma yapmak isteyenler için bu alana öncülük eden yayınları, ülkeleri, güncel araştırma konularını ve gelecekteki eğilimleri sunarak genel bir çerçeve çizilmesini hedeflemiştir. Bu sayede akademisyenlere turizm ve planlı davranış teorisi konusunda önde gelen ülkeleri, kurumları, yazarları ve anahtar kelimeleri göstererek literatürün genel gidişatı konusunda rehberlik etmiştir. Bununla birlikte, yöneticiler açısından pratik sonuçların önemli olabileceği düşünülmüştür. Ayrıca, çalışmanın farklı turizm türlerinin planlı davranış teorisini kullanarak tüketici davranışları ve pazarlama konularında yapılabilecekler konusunda değerlendirilebilecek sonuçlara ulaştığı söylenebilir. Bunlara ek olarak çalışmanın birtakım sınırlılıkları bulunmaktadır. Verilerin sadece Web of Science Core Collection veri tabanından elde edilmesi bir sınırlılık olarak görülebilir. Gelecek araştırmalarda Elsevier Scopus, Science Direct gibi veri tabanları da araştırmaya dahil edilebilir.

KAYNAKÇA

Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior, *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50: 179-211.

Ajzen, I. and Fishbein, M. (1977). Attitude-behavior relations: A theoretical analysis and review of empirical research, *Psychological Bulletin*, 84(5): 888-918.

Aydın-Arslan, S., Arslan, E. ve Coşkun, İ. O. (2016). Science Direct Veri Tabanında Taranan Dergilerin Bibliyometrik Analizi: Turizm Talebi Üzerine Yapılan Çalışmaların İncelenmesi, *17. Ulusal Turizm Kongresi*, Ekim 2016. Muğla. ss: 1446-1459.

Barrios, M., Borrego, A., Vilagines, A. Olle, C. and Somoza, M. (2008). A Bibliometric Study of Psychological Research on Tourism, *Scientometrics*, 77(3): 453-467.

Bayram, A. T. (2018). Planlanmış Davranış Teorisi Çerçevesinde E-spor Turizmine Katılma Niyeti, *Turizm Akademik Dergisi*, 5(2): 17-31.

Bozok, D. Kılıç, S. N. ve Özdemir, S. S. (2017). Turizm Literatüründe Kırsal Turizmin Bibliyometrik Analizi, *Journal of Human Sciences*, 14(1): 187-202.

Cevizkaya, G. İlsay, S. ve Avcı Kurt, C. (2014). Turizm Alan Yazınında Engelliler ile İlgili Çalışmaların Bibliyometrik Profili, *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 2: 101-108.

Chen, C. (2006). Citespace II: Detecting and Visualizing Emerging Trends and Transient Patterns in Scientific Literature, *Journal of American Society for Information Science and Technology*, 57(3): 359-377.

Chen, M. and Tung, P. (2014) Developing an extended Theory of Planned Behavior model to predict consumers' intention to visit green hotels, *International Journal of Hospitality Management*, 36: 221-230.

Çetinkaya Bozkurt, Ö. (2014). Planlı Davranış Teorisi Çerçevesinde Öğrencilerin Girişimci Olma Niyetlerinin İncelenmesi, *Ekonomi ve Yönetim Araştırmaları Dergisi*, 3(1): 27-46.

- Çiçek, D. ve Kozak, N. (2012). Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi'nde Yayımlanan Hakem Denetimli Makalelerin Bibliyometrik Profili, *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4): 734-756.
- Erkol-Bayram, G. Bayram, A. T. ve Karaçar, E. (2017). Sürdürülebilir Turizm: Bibliyometrik Analiz, 1. Uluslararası Sürdürülebilir Turizm Kongresi, 23-25 Kasım 2017. Kastamonu. ss: 179-186.
- Güçlü-Nergiz, H. (2014). Türkiye'de Lisansüstü Turizm Tezlerinin Bibliyometrik Profili (1990-2013), VII. Lisansüstü Turizm Öğrencileri Araştırma Kongresi, 04-05 Nisan 2014. Kuşadası, Aydın. ss: 212-221.
- Güzeller, C. O. ve Çeliker, N. (2017). Geçmişten Günümüze Gastronomi Bilimi: Bibliyometrik Bir Analiz, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5(2): 88-102.
- Güzeller, C. O. and Çeliker, N. (2018). Bibliometric Analysis of Tourism Research for Period 2007-2016, *Advances in Hospitality and Tourism Research*, 6 (1): 1-22.
- Hsu, C. H. C. and Huang, S. S. (2012). An Extension of the Theory of Planned Behavior Model for Tourists, *Journal of Hospitality & Tourism Research*, 36(3): 390-417.
- Kaça, G., Amado, S., Kıkıcı, İ., Cilasın, S., Dağ, E., Leylek, İ., ve Şahin, Ö. (2009). Organ Bağışına Yönelik Tutumların Planlı Davranış Kuramı Çerçevesinde İncelenmesi, *Türk Psikoloji Dergisi*, 24(64): 78-91.
- Karagöz, D. ve Kozak, N. (2014). Anatolia Turizm Araştırmaları Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi: Araştırma Konuları ve Kurumlar Arası İş Birliğinin Sosyal Ağ Analizi ile İncelenmesi, *Türk Kütüphaneciliği Dergisi*, 28 (1): 47-61.
- King C. and Drace D. (2012). Examining the antecedents of positive employee brand-related attitudes and behaviours, *European Journal of Marketing*, 46 (3/4): 469-480.
- Köseoğlu, M. A., Rahimi, R., Okumuş, F. and Liu, J. (2016). Bibliometric Studies in Tourism, *Annals of Tourism Research*, 61: 180-198.
- Küçük, E. (2011). Planlı davranış teorisi çerçevesinde mali müşavir (smmm) olma niyetinin altında yatan faktörlerin analizi, *Zonguldak Karaelmas Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(14): 145-162.
- Li, X., Ma, E. and Qu, H. (2017). Knowledge Mapping of Hospitality Research, a Visual Analysis Using Citespace, *International Journal of Hospitality Management*, 60: 77-93.
- Meng, B. and Choi, K. (2016). Extending the theory of planned behaviour testing the effects of authentic perception and environmental concerns on the slow tourist decision making process, *Current Issues in Tourism*, 19(6): 528-544.
- Nebioğlu, O. (2019). Turizm ve Yiyecek Tüketimi: Uluslararası Alanyazın Üzerinde Bibliyometrik Bir Analiz, *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 16(1): 71-88.
- Nebioğlu, O. ve Eren, R. (2019). Şarap Endüstrisi Literatürünün Son 20 Yılı Üzerine Bibliyometrik Bir Analiz, VIII. National IV. International Eastern Mediterranean Tourism Symposium, 19-20 April 2019 Anamur/ Mersin / Turkey, 323-333.
- Jalilvand, M. R. and Samiei, N. (2012). The Impact of Electronic Word of Mouth on A Tourism Destination Choice: Testing the Theory of Planned Behavior, *Internet Research*, 22(5): 591-612.

- Özel, Ç. H. ve Kozak, N. (2012). Turizm Pazarlaması Alanının Bibliyometrik Profili (2000-2010) ve Bir Atıf Analizi Çalışması, *Türk Kütüphaneciliği*, 26(4): 715-733.
- Özer, L., Kement, Ü. ve Gültekin, B. (2015). Genişletilmiş Planlanmış Davranış Teorisi Kapsamında Yeşil Yıldızlı Otelleri Tekrar Ziyaret Etme Niyeti, *Hacettepe Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 33(4): 59-85.
- Palmer, A. L., Sese, A. and Montano, J. J. (2005). Tourism and Statistics Bibliometric Study 1998-2002, *Annals of Tourism Research*, 32(1): 167-178.
- Petrovici, D.A., and Ritson, C. (2006). Factors influencing consumer dietary health preventative behaviours. *BMC Public Health* 6, 1-12.
- Sanchez, A. D., Rama, M. and Garcia, J. A. (2017). Bibliometric Analysis of Publications on Wine Tourism in the Databases Scopus and WoS, *European Research on Management and Business Economics*, 23: 8-15.
- Sayın Kocagöz, E. (2010). *Kadınların Makyaj Malzemelerini Satın Alma Davranışlarının İncelenmesi: Planlı Davranış Teorisinin Bir Uygulaması*, Erciyes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Kayseri.
- Sparrow P. R. (2000). New employee behaviours, work designs and forms of work organization. What is in store for the future of work?, *Journal of Managerial Psychology*, 15(3): 202-218.
- Sünnetçioğlu, A., Yalçınkaya, P., Olcay, M. ve Mercan, Ş. O. (2017). Turizm Alanında Yazılmış Olan Gastronomiye İlişkin Tezlerin Bibliyometrik Profili, *Journal of Tourism and Gastronomy Studies*, 5/Special Issue 2: 345-354.
- Şahin, S. ve Acun, A. (2015). Turist Rehberliği Alanının Bibliyometrik Profili (Ulusal Turizm Kongreleri Bildirileri), *Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(34): 213-234.
- Tayfun, A., Küçükergin, F. G., Ayşen, E., Eren, A. ve Özekici, Y. K. (2016). Turizm Alanında Yazılan Lisansüstü Tezlere Yönelik Bibliyometrik Bir Analiz, *Gazi Üniversitesi Turizm Fakültesi Dergisi*, 1: 50-69.
- Temizkan, S. P., Çiçek, D. ve Özdemir, C. (2015). Sağlık Turizmi Konusunda Yayınlanan Makalelerin Bibliyometrik Profili, *International Journal of Human Sciences*, 12(2): 394-415.
- Wang, J., Wang, S., Wang, Y., Li, J. and Zhao, D. (2018). Extending the theory of planned behavior to understand consumers' intentions to visit green hotels in the Chinese context, *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, 30(8): 2810-2825.
- Web of Science (WOS) (2018). 'Introduction' <https://clarivate.libguides.com/woscc> (Erişim Tarihi: 03.05.2019).
- Yeoman, I. (2011). The changing behaviours of luxury consumption, *Journal of Revenue and Pricing Management*, 10(1): 47-50.
- Yılmaz, G. (2017). Ulusal Turizm Kongrelerinde Gastronomi ve Mutfak Sanatları Alanı ile İlgili Yayınlanan Bildiriler Üzerine Bir Araştırma, *Turizm & Araştırma Dergisi*, 6(1): 1-21.